

Vuoden 2021 valtion talousarvioesitys opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla

5.10.2020 julkaistiin vuoden 2021 talousarvioesitys ja kuntatalousohjelma (lähde: Valtiovarainministeriö. vm.fi). Eduskunta hyväksyy lopullisen talousarvion joulukuussa, mutta katsotaan, miltä esitys näyttää opetus- ja kulttuuritoimen osalta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusrahoitus koskee sote-palvelujen lisäksi varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta, yleisiä kirjastoja, yleistä kulttuuritoimintaa ja asukaskohtaista taiteen perusopetusta. Kuntien valtionosuusrahoitukseen tehdään kertaluonteinen lisäys 280 miljoonaa euroa ja lisäksi 20 miljoonaa euroa varataan harkinnanvaraisen valtionosuuden lisäyksenä. Valtionosuusprosentti nousee 25,67 prosenttiin. Asukasta kohti kunnan rahoitusosuus on 3 746,81 euroa. Euromäärissä on kautta linjan pieniä korjauksia elokuussa julkistettuun talousarvioehdotukseen verrattuna, sillä indeksitarkistusta on korjattu 2,4 prosenttiin.

Varhaiskasvatuksen kehittämiseen kohdennetaan 15 milj. euroa. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, mikä vähentää kuntien maksutuloja vuositasolla 70 milj. eurolla. Muutos tulee voimaan 1.8.2021, joten maksutulojen alenema vuonna 2021 on 30 milj. euroa. Maksutulojen menetys kompensoidaan korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pysyvästi kahdella prosenttiyksiköllä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksessa panostetaan varhaiskasvatukseen (50 miljoonaa euroa) ja perusopetukseen (75 miljoonaa euroa) laatu- ja tasa-arvo-ohjelmilla. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden laajennukseen kunnat saavat valtionosuusrahoituksen lisäystä vielä ensi vuodelle 9,9 miljoonaa euroa ja ryhmäkokojen pienentämiseen 9,3 miljoonaa euroa.

Harrastusmahdollisuuksien tukemiseen koulupäivän aikana kohdennetaan 14,5 miljoonaa euroa. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on perustasolla, kun sen rahoitus on 50,2 miljoonaa euroa.

Aiemmin päätetysti A1-kielen varhentamiseen 1. vuoden keväällä osoitetaan ensi vuodelle vielä 4,5 miljoonaa euroa. Lisäksi esi- ja perusopetuksen

kotikuntakorvauksen perusosa nousee noin 316 eurolla 7 112,84 euroon asukasta kohti. Tämä vaikuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään täydentävän rahoituksen tasoon. Rahoituksen tasoa heikentää samalla kuitenkin myös pysyväisluonteiset säästöt, jotka jatkuvat valtion aiemmin tekemien säästötoimenpiteiden vuoksi.

Huomattavimmat muutokset esi- ja perusopetuksen täydentävässä rahoituksessa kohdistuvat muiden kuin oppivelvollisten opetukseen, jossa lisäys on 16,6 miljoonaa euroa, sekä vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden korotus (5,4 miljoonaa euroa) ja muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden opetus, jossa nousua on noin 8 miljoonaa euroa. Muutoin täydentävä rahoitus säilyy kuluvan vuoden tasolla, mutta perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoitus alenee 7,4 miljoonalla eurolla.

Esi- ja perusopetuksen valtionavustuksiin on tulossa varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen oppimisympäristöjen, taitojen, valmiuksien ja pedagogisten käytäntöjen kehittämiseen, yhdenvertaisuuden tukemiseen ja digitalisaation yhteensopivuuden edistämiseen 3,8 miljoonaa euroa. Lisäksi uutena on oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen 10 miljoonalla eurolla perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Osa aiemmista avustuksista poistuu samanaikaisesti.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen kohdennetaan 1.8.2021 lukien 22 miljoonaa euroa. Tämä jakautuu perusopetukseen, lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja kansanopistoille sekä vaikuttaa koulumatkatukeen ja oppimateriaalilisärahoitukseen.

Toisen asteen koulutuksen eli lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osalta kunnat maksavat omarahoitusosuutta asukasta kohti arviolta noin 268 euroa. Lukiokoulutuksen osuus tästä on noin 86 euroa ja ammatillisen koulutuksen osuus noin 182 euroa asukasta kohti. Lukiouudistuksen toimeenpanoon varataan 3,3 miljoonaa euroa. Valtion rahoitus nousee lukiokoulutuksessa 195 miljoonaan euroon ja kuntien rahoitusosuus nousee 473 miljoonaan euroon. Valtion rahoitus sisältää 1,8 miljoonan euron avustuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin. Keskimääräinen yksikköhinta nousee 6569,61 euroon/opiskelija. Ammatillisen koulutuksen rahoitus taas alenee kuluvaan vuoteen verrattuna 32,9 miljoonalla eurolla. Valtion talousarvioon varataan 884,7 miljoonaa euroa ja kunnan omarahoitusosuus on 1000 miljoonaa euroa. Alenemaa selittää ennen kaikkea se, että määräaikainen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen ja tukitoimiin osoitettu 80 miljoonan euron rahoitus

poistuu. Toisen asteen koulutukseen kohdennetaan lisäksi avustuksia 14 miljoonalla eurolla, mm. lukiokoulutuksen laatuohjelma.

Vapaan sivistystyön rahoitus on 161 miljoonaa euroa. Liikunnan koulutuskeskuksiin osoitetaan noin 20 miljoonaa euroa. Kotoutumissuunnitelmaa edellyttävän koulutuksen vapaan sivistystyön rahoitus säilyy aiemmalla tasolla 4,9 miljoonassa eurossa. Jatkuvan oppimisen rahoituksessa kaksi miljoonaa euroa kohdennetaan perhevapaalla olevien luku- ja kirjoitustaidon perustaitojen parantamiseen yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta vahvistetaan 14,5 miljoonalla eurolla tähän vuoteen verrattuna. Lisäksi Opetushallitukselle on varattu 14,5 miljoonaa euroa opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutukseen.

Opetustuntikohtainen taiteen perusopetus vahvistuu 4,2 miljoonalla eurolla 88,6 miljoonaan euroon. Yksikköhinta nousee 82,19 euroon. Yleisten kirjastojen valtionavustusrahoitus on 3,8 miljoonaa euroa. Kulttuuritoimen saralla museoiden, teattereiden ja orkesterien valtionosuusrahoitus siirtyy rahapeli-toiminnan voittovaroista kokonaan budjettirahoitteiseksi ollen 129 miljoonaa euroa. Henkilötyövuosien määrä lisääntyy 45:llä vain museoilla ja htv-hinta korottuu teattereilla 60 016 euroon ja museoilla 75 652 euroon. Orkesterien htv-hinta taas alenee 49 763 euroon. Rahoitus sisältää esittävän taiteen valtionosuusuudistuksen toimeenpanon avustamisen 2,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi erilaisia kulttuuritoimeen kohdennettavia avustuksia sisältyy talousarvioehdotukseen.

Liikuntatoimessa vähenevistä rahapelitoiminnan voittovaroista rahoitetaan edelleen mm. liikuntapaikkarakentaminen, johon kohdennetaan noin 28 miljoonaa euroa. Kuntien valtionosuutta kohdennetaan budjettirahoituksena 19,6 miljoonaa euroa ja rahoitusperuste säilyy ennallaan 12 eurossa asukasta kohti. Liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen kohdennetaan 6,2 miljoonaa euroa.

Nuorisotyön rahoituksessa niin ikään budjettirahoituksella kompensoidaan alenevia rahapelitoiminnan tuottoja. Kunnille valtionosuusrahoitusta on varattu 7,8 miljoonaa euroa. Rahoitusperuste on ennallaan, 15 euroa/alle 29-vuotias nuori. Nuorten työpajatoimintaan varataan 16,3 miljoonaa euroa ja etsivään nuorisotyöhön ja EU:n nuorisotakuun toteuttamiseen 11,3 miljoonaa euroa.